

CUPRINS

TITLUL I

ASPECTE INTRODUCATIVE

Capitolul I. Dreptul penal ca ramură de drept și știința dreptului penal	17
Secțiunea I. <i>Dreptul penal ca ramură de drept</i>	17
1. Noțiunea dreptului penal	17
2. Caracteristicile dreptului penal	18
3. Obiectul dreptului penal	18
4. Scopul dreptului penal	19
5. Structura dreptului penal	19
6. Politica penală	20
7. Sarcinile dreptului penal	20
8. Legăturile dreptului penal cu celelalte ramuri de drept	21
Secțiunea a II-a. <i>Știința dreptului penal</i>	22
1. Noțiune	22
2. Obiectul științei dreptului penal	22
3. Sarcinile științei dreptului penal	23
4. Metodele de studiu folosite de știința dreptului penal	23
5. Evoluția științei dreptului penal	24
6. Evoluția științei dreptului penal român	25
Secțiunea a III-a. <i>Evoluția dreptului penal român</i>	26
1. Codul penal de la 1865	26
2. Codul penal de la 1937 (Codul penal Carol al II-lea)	27
3. Codul penal de la 1969	27
Secțiunea a IV-a. <i>Principiile dreptului penal</i>	28
Secțiunea a V-a. <i>Izvoarele dreptului penal</i>	29

Capitolul II. Legea penală	30
Secțiunea I. <i>Noțiunea de lege penală. Categoriile de legi penale</i>	30
1. Noțiunea de lege penală	30
2. Clasificarea legilor penale	30
Secțiunea a II-a. <i>Normele de drept penal</i>	31
Secțiunea a III-a. <i>Interpretarea legii penale</i>	34
Capitolul III. Aplicarea legii penale în spațiu și timp	38
Secțiunea I. <i>Aplicarea legii penale în spațiu</i>	38
1. Considerații generale	38
2. Aplicarea legii penale române faptelor săvârșite pe teritoriul României	40
2.1. Principiul teritorialității legii penale	40
2.2. Noțiunea de teritoriu	41
2.3. Noțiunea de infracțiune săvârșită pe teritoriul țării	42
2.4. Excepții de la principiul teritorialității	43
3. Aplicarea legii penale române faptelor săvârșite în străinătate	49
3.1. Principiul personalității legii penale	50
3.2. Principiul realității legii penale	50
3.3. Principiul universalității legii penale	51
3.4. Prioritatea convențiilor internaționale cu privire la infracțiunile	
săvârșite în străinătate	52
4. Cooperarea internațională în lupta contra criminalității	52
4.1. Forme ale cooperării internaționale în lupta împotriva criminalității	53
4.2. Cooperarea României în combaterea criminalității internaționale ..	53
5. Extradarea	54
5.1. Noțiunea și felurile extradării	54
5.2. Condițiile extradării	56
5.3. Excepții de la regula extradării	57
Secțiunea a II-a. <i>Aplicarea legii penale în timp</i>	59
1. Considerații generale	59
2. Principiul activității legii penale	59
3. Concursul de legi penale	60
4. Principiul retroactivității legii penale	61
5. Principiul neretroactivității legii penale	63
6. Principiul ultraactivității legii penale	63
7. Aplicarea legii penale mai favorabile infracțiunilor care nu au fost	
definitiv judecate	64
8. Principiul aplicării legii penale mai favorabile în cazul pedepselor	
definitive	65
Capitolul IV. Raportul juridic penal	67
1. Noțiune	67
2. Trăsăturile raportului juridic penal	68
3. Structura raportului juridic penal	68

4. Conținutul raportului juridic penal	69
5. Nașterea raportului juridic penal	69
6. Constatarea raportului juridic penal	70
7. Stingerea raportului juridic penal	70
8. Durata raportului juridic penal	71

TITLUL II

INFRAȚIUNEA

Capitolul I. Considerații generale privitoare la instituțiile fundamentale ale dreptului penal	73
Secțiunea I. <i>Infrațiunea – instituție fundamentală a dreptului penal .....</i>	73
1. Definiția infracțiunii	74
2. Trăsăturile esențiale ale infracțiunii	75
2.1. Prima trăsătură esențială a infracțiunii – pericolul social	76
2.2. Cea de a doua trăsătură a infracțiunii – vinovăția	78
2.3. Cea de a treia trăsătură esențială a infracțiunii – fapta prevăzută de legea penală	84
3. Definiția infracțiunii în legislația și doctrina altor state europene	84
Secțiunea a II-a. <i>Termenii infracțiunii .....</i>	85
1. Noțiune	85
2. Obiectul infracțiunii	86
3. Subiecții infracțiunii	89
4. Locul infracțiunii	94
5. Timpul infracțiunii	95
Capitolul II. Structura infracțiunii	96
1. Conținutul juridic al infracțiunii	96
1.1. Situația premisă	96
1.2. Conținutul constitutiv	98
2. Conținutul constitutiv al infracțiunii	99
2.1. Latura obiectivă	99
2.2. Latura subiectivă	107
Capitolul III. Formele infracțiunii	110
1. Fazele activității infracționale	110
2. Actele preparatorii	113
2.1. Noțiune și caracterizare	113
2.2. Incriminarea actelor preparatorii	114
2.3. Regimul actelor preparatorii în dreptul penal românesc	115
3. Tentativa	116
3.1. Noțiune și caracterizare	116
3.2. Modalități	119
3.3. Conținutul tentativei	121
3.4. Infracțiuni la care tentativa nu este posibilă	122

3.5. Regimul incriminării tentativei	123
3.6. Cauzele de nepedepsire a tentativei	124
4. Infracriuneea fapt consumat	126
4.1. Noțiune și caracterizare	126
4.2. Momentul consumării infracriunii și importanța stabilirii acestuia	127
5. Infracriuneea fapt epuizat	127
5.1. Noțiune și caracterizare	127
Capitolul IV. Unitatea de infracriune	129
1. Generalități privind unitatea și pluralitatea de infracriuni	129
1.1. Noțiuni introductive	129
1.2. Categorii și tipuri de unitate infracriunală	129
2. Unitatea naturală de infracriune	130
2.1. Infracriuneea simplă	130
2.2. Infracriuneea continuă	130
2.3. Infracriuneea deviată	132
3. Unitatea legală de infracriune	133
3.1. Infracriuneea continuată	133
3.2. Infracriuneea complexă	136
3.3. Infracriuneea progresivă	140
3.4. Infracriuneea de obicei	141
Capitolul V. Pluralitatea de infracriuni	143
1. Considerații generale	143
1.1. Noțiune	143
1.2. Sediul materiei	143
1.3. Formele pluralității de infracriuni	143
2. Concursul de infracriuni	144
2.1. Noțiune și caracterizare	144
2.2. Forme și modalități	146
2.3. Tratamentele sancționator al concursului de infracriuni	148
3. Recidiva	153
3.1. Noțiune și caracterizare	153
3.2. Structura	154
3.3. Modalități ale recidivei în cazul persoanei fizice	155
3.4. Reglementarea recidivei în legea penală în vigoare în cazul persoanei fizice	157
3.5. Recidiva în cazul persoanei juridice	163
4. Pluralitatea intermediară	163
4.1. Noțiune și caracterizare	163
4.2. Consecințe juridice	164
Capitolul VI. Pluralitatea de infractori	165
1. Noțiunea și caracterizarea pluralității de infractori	165
1.1. Noțiune	165
1.2. Caracterizare	165

2. Formele pluralității de infractori	166
2.1. Pluralitatea naturală	166
2.2. Pluralitatea constituită	167
2.3. Pluralitatea ocazională (participația penală)	169
3. Participația penală. Generalități	169
3.1. Noțiuni și caracterizare	169
3.2. Condiții	170
3.3. Clasificări	171
3.4. Reglementarea legală	172
4. Participația penală propriu-zisă (perfectă)	172
4.1. Noțiuni	172
4.2. Forme	173
5. Autoratul	173
5.1. Noțiuni și caracterizare	173
5.2. Coautoratul	175
6. Instigarea	178
6.1. Noțiuni și caracterizare	178
6.2. Condiții de existență	179
7. Complicitatea	183
7.1. Noțiuni și caracterizare	183
7.2. Condiții de existență	184
8. Participația penală improprie (imperfectă)	191
8.1. Noțiuni și caracterizare	191
8.2. Modalități	193
Capitolul VII. Cauzele care înlătură caracterul penal al faptei	195
1. Considerații generale	195
2. Caracterizare	195
3. Cadru și clasificare	196
4. Legitima apărare	198
4.1. Noțiuni și caracterizare	198
4.2. Condițiile legitimei apărări	200
5. Starea de necesitate	207
5.1. Noțiuni și caracterizare	207
5.2. Condițiile stării de necesitate	208
6. Constrângerea fizică și constrângerea morală	212
6.1. Noțiuni și caracterizare	212
6.2. Condițiile constrângerii fizice și constrângerii morale	213
6.3. Efecte	215
7. Cazul fortuit	215
7.1. Noțiuni și caracterizare	215
7.2. Condițiile cazului fortuit	216
7.3. Conexități	217
7.4. Efecte	218
8. Iresponsabilitatea	218
8.1. Noțiuni și caracterizare	218
8.2. Condițiile iresponsabilității în dreptul penal	219
8.3. Conexități	220
8.4. Efecte	220

9. Beția accidentală (fortuită)	221
9.1. Noțiune	221
9.2. Felurile stării de beție	221
9.3. Condițiile beției accidentale (fortuite)	223
9.4. Conexități	223
9.5. Efecte	223
10. Minoritatea făptuitorului	224
10.1. Noțiune și caracterizare	224
10.2. Condițiile în care minoritatea făptuitorului înlătură caracterul penal al faptei	225
10.3. Conexități	226
10.4. Efecte	226
11. Eroarea de fapt	226
11.1. Noțiune și caracterizare	226
11.2. Felurile erorii	227
11.3. Condițiile erorii de fapt	228
11.4. Efecte	230
11.5. Eroarea de drept extrapenal	232

TITLUL III

RĂSPUNDEREA PENALĂ

Capitolul I. Răspunderea penală – instituție fundamentală a dreptului penal	233
Secțiunea I. <i>Noțiunea de răspundere penală</i>	233
Secțiunea a II-a. <i>Principiile răspunderii penale</i>	234
1. Considerații generale	234
2. Principiul legalității răspunderii penale	235
3. Infracțiunea este unicul temei al răspunderii penale	235
4. Principiul umanismului	235
5. Principiul răspunderii penale personale	235
6. Principiul unicității răspunderii penale	236
7. Principiul inevitabilității răspunderii penale	236
8. Principiul individualizării răspunderii penale	236
9. Principiul celerității și prescriptibilității răspunderii penale	237
Capitolul II. Cauzele care înlătură răspunderea penală	238
Secțiunea I. <i>Noțiuni introductive</i>	238
1. Considerații generale	238
2. Cauzele generale de înlăturare a răspunderii penale	238
3. Cauzele speciale de înlăturare a răspunderii penale	239
Secțiunea a II-a. <i>Amnistia</i>	239
1. Noțiune	239
2. Felurile amnistiei	240

3. Obiectul amnistiei	240
4. Efectele amnistiei	241
Secțiunea a III-a. <i>Prescripția răspunderii penale</i>	243
1. Noțiune și caracterizare	243
2. Termenele de prescripție	244
3. Calculul termenelor de prescripție	245
4. Întreruperea termenului de prescripție	246
5. Suspendarea prescripției	246
Secțiunea a IV-a. <i>Lipsa plângerii penale</i>	247
1. Aspecte generale privind plângerea penală	247
2. Natura juridică a plângerii prealabile	248
3. Condițiile pe care trebuie să le îndeplinească plângerea prealabilă și cazurile în care este necesară	249
4. Cazurile în care lipsește plângerea prealabilă	251
Secțiunea a V-a. <i>Retragerea plângerii prealabile</i>	251
Secțiunea a VI-a. <i>Împăcarea părților</i>	252
1. Noțiune și caracterizare	252
2. Condițiile împăcării părților	253

TITLUL IV

SANCTIUNILE DE DREPT PENAL

Capitolul I. Aspecte generale privind sancțiunile de drept penal	255
Secțiunea I. <i>Noțiunea, categoriile și caracterele sancțiunilor de drept penal</i>	255
Secțiunea a II-a. <i>Clasificarea sancțiunilor de drept penal</i>	256
Secțiunea a III-a. <i>Principiile sancțiunilor de drept penal</i>	257
1. Principiul legalității sancțiunilor de drept penal	257
2. Principiul umanismului sancțiunilor de drept penal	258
3. Principiul individualizării sancțiunilor de drept penal	258
4. Principiul revocării sancțiunilor penale	258
5. Principiul personalității sancțiunilor penale	258
Capitolul II. Pedepsele	259
Secțiunea I. <i>Noțiunea și trăsăturile pedepsei</i>	259
1. Noțiuni generale despre pedeapsă	259
2. Trăsăturile pedepsei	259
3. Scopul și funcțiile pedepsei	261
4. Categoriile de pedepse	262

Secțiunea a II-a. <i>Pedepsele principale</i>	264
1. Categoriile de pedepse principale	264
2. Pedepsa detențiunii pe viață	265
3. Pedepsa închisorii	266
4. Amendă penală	267
4.1. Individualizarea amenzii penale	268
4.2. Executarea pedepsei amenzii	268
4.3. Înlocuirea amenzii penale	269
Secțiunea a III-a. <i>Pedepsele complementare</i>	269
1. Pedepsa complementară a interzicerii unor drepturi	269
2. Aplicarea pedepsei interzicerii unor drepturi	270
3. Executarea pedepsei complementare a interzicerii unor drepturi	271
4. Degradarea militară	271
5. Executarea pedepsei complementare a degradării militare	271
Secțiunea a IV-a. <i>Pedepsele accesorii</i>	272
Capitolul III. Măsurile educative	273
Secțiunea I. <i>Particularitățile sistemului sancționar și sancțiunile aplicate minorilor</i>	273
1. Particularitățile sistemului sancționar pentru infractorii minori	273
2. Sancționarea infractorilor minori	274
Secțiunea a II-a. <i>Măsurile educative</i>	274
1. Muștrarea	274
2. Libertatea supravegheată	275
3. Internarea într-un centru de reeducare	276
4. Internarea într-un institut medico-educativ	277
Secțiunea a III-a. <i>Pedepsele aplicate minorilor</i>	277
1. Pedepsa închisorii	278
2. Pedepsa amenzii	278
3. Suspendarea condiționată a pedepsei aplicate minorului	279
4. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere	279
Capitolul IV. Măsurile de siguranță	280
Secțiunea I. <i>Considerații generale privind măsurile de siguranță</i>	280
Secțiunea a II-a. <i>Regimul măsurilor de siguranță</i>	281
1. Obligarea la tratament medical	281
2. Internarea medicală	282
3. Interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesie, o meserie ori o altă ocupație	282
4. Interzicerea de a se afla în anumite localități	283
5. Expulzarea	284
6. Confiscarea specială	285
7. Interdicția de a reveni la locuința familiei pe o perioadă determinată ...	286

TITLUL V
APLICAREA ȘI EXECUTAREA PEDEPSEI

Capitolul I. Considerații generale	287
Secțiunea I. <i>Generalități privind individualizarea pedepsei</i>	287
Secțiunea a II-a. <i>Formele individualizării pedepselor</i>	288
Capitolul II. Individualizarea judiciară a pedepselor	290
Secțiunea I. <i>Factorii care determină individualizarea judiciară a pedepselor</i>	290
1. Noțiuni introductive	290
2. Dispozițiile Părții generale a Codului Penal	291
3. Limitele de pedeapsă fixate în partea specială	292
4. Gradul de pericol social al faptei	292
5. Persoana infractorului	293
6. Împrejurările care atenuează sau agravează răspunderea penală	294
Secțiunea a II-a. <i>Circumstanțele atenuante și circumstanțele agravante</i>	294
1. Clasificarea circumstanțelor	294
2. Circumstanțele atenuante	295
2.1. Circumstanțele atenuante legale	296
2.2. Circumstanțele atenuante judiciare	297
2.3. Efectele circumstanțelor atenuante	297
3. Circumstanțele agravante	298
3.1. Circumstanțe agravante legale	298
3.2. Circumstanțe agravante judiciare	300
3.3. Efectele circumstanțelor agravante	300
4. Concursul dintre cauzele de agravare și de atenuare a pedepsei	301
Capitolul III. Individualizarea judiciară a executării pedepsei. Mijloacele de individualizare	302
Secțiunea I. <i>Aspecte privind instrumentele juridice de individualizare a executării pedepsei</i>	302
Secțiunea a II-a. <i>Suspendarea condiționată a executării pedepsei</i>	302
1. Noțiuni	302
2. Condițiile acordării suspendării condiționate a executării pedepsei	302
3. Cazuri speciale de acordare a suspendării condiționate, chiar dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 81 Cod penal	304
4. Termenul de încercare în cazul suspendării condiționate a executării pedepsei	304
5. Efectele suspendării condiționate a executării pedepsei	304
6. Revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei	305
7. Anularea suspendării condiționate a executării pedepsei	306

Secțiunea a III-a. <i>Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere</i>	306
1. Noțiuni	306
2. Condițiile de aplicare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere ..	307
3. Cazuri speciale de acordare a suspendării executării pedepsei sub supraveghere	307
4. Termenul de încercare	308
5. Măsurile de supraveghere	308
6. Obligațiile condamnatului	308
7. Efectele suspendării	309
8. Revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere	309
9. Anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere	310
 Secțiunea a IV-a. <i>Executarea pedepsei la locul de muncă</i>	310
1. Condiții de aplicare	310
2. Modul de executare a pedepsei închisorii la locul de muncă	312
3. Revocarea executării pedepsei la locul de muncă	313
4. Anularea executării pedepsei la locul de muncă	314
5. Încetarea executării pedepsei la locul de muncă	314
 Secțiunea a V-a. <i>Liberarea condiționată</i>	315
1. Noțiuni	315
2. Condiții de acordare	315
3. Efectele liberării condiționate	317
4. Liberarea condiționată în cazul detenției pe viață	318
 Secțiunea a VI-a. <i>Executarea pedepsei într-o unitate militară</i>	318
1. Noțiuni	318
2. Condițiile în care se poate dispune executarea pedepsei într-o închisoare militară	318
3. Efectele executării pedepsei într-o închisoare militară	319
4. Revocarea executării	319
 Secțiunea a VII-a. <i>Înlocuirea pedepsei amenzii cu pedeapsa închisorii</i>	319
 Secțiunea a VIII-a. <i>Calculul pedepselor</i>	320
1. Durata executării	320
2. Computarea reținerii și arestării preventive	320
3. Computarea închisorii contravenționale	320

TITLUL VI

**CAUZELE CARE ÎNLĂTURĂ EXECUTAREA PEDEPSEI
SAU CONSECINȚELE CONDAMNĂRII**

Capitolul I. Cauzele care înlătură executarea pedepsei	321
Secțiunea I. <i>Considerații generale</i>	321
Secțiunea a II-a. <i>Grațierea</i>	321
1. Noțiuni	321
2. Felurile grațierii	322
3. Obiectul grațierii	323
4. Efectele grațierii	323
4.1. Efectele grațierii asupra pedepselor principale	323
4.2. Efectele grațierii asupra pedepselor accesorii și complementare ...	324
4.3. Efectele grațierii asupra măsurilor de siguranță și măsurilor educative	324
4.4. Efectele grațierilor succesive	324
Secțiunea a III-a. <i>Prescripția executării pedepsei</i>	324
1. Noțiuni	324
2. Efectele prescripției executării pedepsei	325
3. Termenele de prescripție a executării pedepsei	325
4. Întreruperea cursului prescripției executării pedepsei	326
5. Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei	327
Capitolul II. Cauzele care înlătură consecințele condamnării	328
Secțiunea I. <i>Considerații generale</i>	328
Secțiunea a II-a. <i>Reabilitarea</i>	328
1. Noțiunea reabilitării	328
2. Felurile reabilitării	329
3. Efectele reabilitării	329
4. Trăsăturile caracteristice ale reabilitării	330
5. Reabilitarea de drept	331
5.1. Noțiuni	331
5.2. Condițiile reabilitării de drept	331
6. Reabilitarea de drept în cazuri speciale	332
7. Reabilitarea judecătorească	332
7.1. Noțiuni	332
7.2. Condițiile reabilitării judecătorești	332
7.3. Admiterea sau respingerea cererii de reabilitare	333
7.4. Anularea reabilitării judecătorești	333
<i>Bibliografie selectivă</i>	337

© Editura Fundației *România de Măine*, 2008

Editură acreditată de *Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului*
prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Drept penal: partea generală, Ediția a II-a / Gheorghe Bică (coordonator),
Ioan Griga, Gavril Paraschiv, Gheorghe Alecu; București, Editura Fundației
România de Măine, 2008

Bibliogr.

ISBN 978-973-163-215-5

I. Bică, Gheorghe (coord.)

II. Griga, Ioan

III. Paraschiv, Gavril

IV. Alecu, Gheorghe

343(498)(075.8)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv
autorului/autorilor*

Redactor: Claudia Florentina DOBRE

Tehnoredactor: Marcela OLARU

Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 22.04.2008; Coli tipar: 21,25

Format: 16/70 × 100

Editura Fundației *România de Măine*

Bulevardul Timișoara nr. 58, București, Sector 6

Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro

e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro